

Eksempel på utfylt sjekkliste

Utarbeidet av Universitetsbiblioteket OsloMet.

Sist oppdatert: 06.03.2025

Kapittel (topic) fra UpToDate som er brukt i dette eksemplet:

Han, M. K. & Dransfield, M. T. (2024). Stable COPD: Overview of management. *UpToDate*.

Hentet 6. mars 2025 fra <https://www.uptodate.com/contents/stable-copd-overview-of-management>

Supplerende informasjon er lagt i gule tekstbokser.

Hvordan brukes sjekklisten?

Sjekklisten består av fire deler:

- A: Tema
- B: Metode
- C: Innhold
- D: Anvendbarhet

I hver del finner du underspørsmål og tips som hjelper deg å svare. For hvert av underspørsmålene skal du krysse av for «ja» «nei» eller «uklart». Valget «uklart» kan også omfatte «delvis». Etter hvert spørsmål er det også plass til utfyllende kommentarer.

Om sjekklisten

Sjekklisten er inspirert av:

Foster, M.J. & Shurtz, S. (2013). *Making the Critical Appraisal for Summaries of Evidence (CASE) for evidence-based medicine (EBM): critical appraisal of summaries of evidence*. Journal of the Medical Library Association, 101(3), 192–198. <https://doi.org/10.3163/1536-5050.101.3.008>

Sjekklisten er laget som et pedagogisk verktøy for å lære kritisk vurdering av vitenskapelige artikler.

Hvis du skal skrive en systematisk oversikt eller kritisk vurdere artikler som del av et forskningsprosjekt, anbefaler vi andre typer sjekklister. Se

www.helsebiblioteket.no/kunnskapsbasert-praksis/kritisk-vurdering/sjekklister

Har du spørsmål om, eller forslag til forbedring av sjekklisten?

Send e-post til Redaksjonen@kunnskapsbasertpraksis.no.

Del A: Tema

1. Går det klart frem hva kapitlet handler om?

Ja – Nei – Uklart

Tips:

- Besvares ditt eller dine kliniske spørsmål i kapitlet?
- Er populasjonen (pasientene eller brukerne) kapitlet handler om klart beskrevet?

Kommentar:

Ja. I tittel og innledningsvis i kapitlet kommer det frem at det handler om behandling pasienter med «stable COPD» (stabil KOLS/Kronisk obstruktiv lungesykdom)

Del B: Metode

2. Går det klart frem hvem som har skrevet kapitlet?

Ja – Nei – Uklart

Tips:

- Er forfatterne listet opp?
- Fremgår forfatternes titler (f.eks. MD, RN)?
- Fremgår forfatternes institusjonstilknytning?
- Er prosessen for å bli forfatter beskrevet?

Kommentar:

Forfatterne er listet opp med titler (MD, RN) under «Authors» øverst i kapitlet, og ved å klikke på forfatternes navn finner man også deres institusjonstilknytning.

Prosesen for å bli forfatter og kriterier for utvelgelse beskrives på UpToDate's nettside "UpToDate Editorial policy" (<https://www.wolterskluwer.com/en/solutions/uptodate/policies-legal/editorial-policy>), og man må kunne gå utfra at beskrivelsen av prosessen gjelder forfattere av alle kapitler i UpToDate med mindre noe annet er spesifisert.

Supplerende kommentar: Informasjon hentet fra ovennevnt nettside: «All topics in UpToDate are written and maintained by the listed author(s) in conjunction with the listed in-house physician editor(s) (ie, deputy editor) and section editor(s). Authors are recognized expert clinicians in the subject area selected by the section editors and in-house editors. All authors and other contributors undergo a conflict of interest evaluation designed so that our content remains impartial and unbiased. The name(s), affiliation(s), and disclosures of contributors appear on each topic.»

3. Går det klart frem hvem som har redigert og fagfellevurdert kapitlet?

Ja – Nei – Uklart

Tips:

- Har redaktør og/eller fagfeller vært involvert i arbeidet?
- Er navn, tittel og institusjonstilknytning oppgitt for fagfellene?
- Er fagfelleprosessen beskrevet?

Kommentar:

Både kapittelredaktører og andre redaktører fra UpToDate fagfellevurderer kapitlet, se «Section editor» og «Deputy editor» øverst i kapitlet. Ved å klikke på redaktørens navn finner man også deres institusjonstilknytning.

Fagfellevurderingsprosessen (som antas å gjelde for alle kapitler) beskrives på UpToDate-nettsiden "UpToDate Editorial policy" <https://www.wolterskluwer.com/en/solutions/uptodate/policies-legal/editorial-policy>, under avsnittet «Multiple layers of review». Her opplyses det om at det er flere som fagfellevurderer kapitlene; kapittelredaktører (navngitte på hvert kapittel), samt andre redaktører i tillegg.

Supplerende kommentar: Informasjon hentet fra ovennevnt nettside: «All UpToDate content undergoes several layers of internal and external review so that it addresses the relevant clinical questions; meets editorial standards for quality, clarity, and usability; and is free from commercial bias. All new topics and subsequent revisions are reviewed by the author(s), in-house physician editor(s) (ie, deputy editor), and section editor(s). In addition, each UpToDate specialty has assembled a group of reviewers responsible for anonymous peer review of selected topics in each specialty. Finally, any comments [*] from users of UpToDate are reviewed and addressed, with changes or additions to topics incorporated as necessary.»

*Feedback-muligheten ligger som en lenke nederst til venstre i alle UpToDate-kapitler «Topic feedback» slik at man som bruker kan kommentere, gi tilbakemelding, stille spørsmål o.l. til selve innholdet, dette sendes da direkte til forfatter(ne) av det spesifikke kapitlet.

4. Går det klart frem hvor søket er gjort, og er søkestrategiene omfattende nok?

Ja – Nei – Uklart

Tips:

- Er inklusjonskriterier klart beskrevet?
- Er kilder for søk (databaser) oppgitt?
- Er alle søkeord oppgitt?
- Er søket omfattende nok til å finne alle relevante studier?

Kommentar:

Inklusjonskriterier er ikke beskrevet, heller ikke søkestrategi eller søkeord.

En oversikt over hvilke databaser og enkelttidsskrifter som benyttes av UpToDate ligger på nettsiden (samme som nevnt tidligere) under avsnittet «Evidence»:

<https://www.wolterskluwer.com/en/solutions/uptodate/policies-legal/editorial-policy>, men her fremgår det ikke om alle, ev. hvilke, av disse ressursene som er søkt i for dette kapittelet.

Beskrivelsen på nettsiden er også på et generelt/overordnet nivå. Det ser ut til å være et omfattende arbeid som legges i det, men det utdypes ikke hva som er gjort for hvert enkelt kapittel. Man vet dermed ikke nok om søket, til å kunne si om det er omfattende nok eller ei.

5. Er tilliten til dokumentasjonene vurdert, og er graderingssystemet klart beskrevet?

Ja – Nei – Uklart

Tips:

- Er graderingssystemet klart beskrevet?
- Er graderingssystemet basert på en standard?
- Er det gradering for hver enkelt anbefaling og/eller siterte studie?
- Er graderingene enkle å forstå?

Kommentar:

UpToDates vurdering av tillit til dokumentasjonen angis ved eksempelvis Grade 1A eller 2B. I teksten er det lenket til forklaring på hva disse graderingene betyr. Styrken på anbefalingen beskrives ved bruk av ulike formuleringer som «we suggest» eller «we recommend».

UpToDate har sitt eget graderingssystem. Det kan se ut som om de har brukt GRADE (<https://www.gradeworkinggroup.org/>), men de har laget sitt eget system. Derfor blir det ikke riktig å si at de bruker GRADE.

Supplerende kommentar: Under avsnittet “Recommendations” finner man mer informasjon om gradering av anbefalingene i UpToDate: (<https://www.wolterskluwer.com/en/solutions/uptodate/policies-legal/editorial-policy>).

Del C: Innhold

6. Er anbefalingene tydelige?

Ja – Nei – Uklart

Tips:

- Er anbefalingene klart beskrevet?
- Er flere ulike behandlingsalternativer beskrevet?

Kommentar:

Anbefalingene er tydelig formulert. For eksempel som følgende hentet fra avsnittet “Summary and recommendations”:

- “Seasonal influenza vaccination and COVID-19 vaccination (with appropriate boosters) should be recommended to all patients with COPD.”

- “While there is no ideal COPD diet, excess weight can contribute to dyspnea. It is reasonable to advise patients to follow a generally healthy diet and aim to achieve a normal body mass index (BMI). Patients with pulmonary cachexia and low body weight (BMI ≤ 20) may benefit from strategies to enhance caloric intake.”

- “We recommend long-term oxygen therapy in all patients with COPD who have chronic hypoxemia, defined as a resting arterial oxygen tension (PaO₂) ≤ 55 mmHg (7.33 kPa) or pulse oxygen saturation (SpO₂) ≤ 88 percent ([Grade 1A](#)).”

Ulike behandlingsalternativer beskrives i avsnittene «Pharmacologic therapy» og «Nonpharmacologic therapy».

7. Har anbefalingene henvisning(er)?

Ja – Nei – Uklart

Tips:

- Er det knyttet referanser til alle anbefalingene?
- Er det samsvar mellom henvisninger i teksten og referanselisten?

Kommentar: Det er i hovedsak knyttet referanser til anbefalingene, og det er samsvar mellom alle henvisninger (til referanser) i tekst og referanselisten.

8. Er anbefalingene oppdatert?

Ja – Nei – Uklart

Tips:

- Er det mindre enn to år siden kapitlet sist ble oppdatert?

Kommentar:

Øverst i kapitlet står det:

«Literature review current through: Feb 2025. This topic last updated: Nov 27, 2024.»

Dette kan anses som oppdatert.

9. Er det noen interessekonflikter?

Ja – Nei – Uklart

Tips:

- Har forfatterne oppgitt interessekonflikter?
- Kan forfatterne og/eller fagfellene ha bindinger som har påvirket anbefalingene?

Kommentar:

Forfatternes mulige interessekonflikter oppgis under «Contributor Disclosures» (under forfatterens navn, øverst i kapitlet). Der gjøres det rede for forfatterens økonomiske relasjoner som kan utgjøre mulige interessekonflikter, samt at en eventuell påvirkning fra disse relasjonene (på innholdet i UpToDate) er redusert med bruk av flere metoder.

Supplerende kommentar: «A primary responsibility of the deputy editor is to prevent inappropriate material from being published in UpToDate® clinical decision support tool ("UpToDate") topic reviews. The deputy editor on a topic works to ensure that any possible author and editor conflicts are appropriately evaluated and mitigated. The Editor-in-Chief appoints a Conflicts of Interest Committee to review issues as they arise. Methods of mitigation, as directed by the Conflicts of Interest Committee plus the Editor-in-Chief, include peer review, revision or elimination of content, and/or replacement of contributors. (<https://www.uptodate.com/contents/stable-copd-overview-of-management/contributor-disclosure>)

Del D: Anvendbarhet

10. Kan innholdet i kapitlet overføres til praksis?

Ja – Nei – Uklart

Tips:

- Er pasientene eller brukerne i kapitlet representative for de du møter i praksis?
- Er settingen i kapitlet lik (nok) den settingen du jobber i?
- Kan du bruke anbefalingene i kapitlet i behandling av dine pasienter eller brukere?

Kommentar:

Supplerende kommentar: Overførbarheten må vurderes i hvert enkelt tilfelle opp mot aktuell praksis, eksempelvis konkret avdeling/arbeidssted/pasientgruppe som man til enhver tid jobber med, samt norske lover og forskrifter.